

Temat: Kultura i sztuka na świecie w II poł. XX w.

Rozwój techniki, przede wszystkim pojawienie się coraz to nowszych i szybszych przekazywaczy informacji spowodował, że kultura masowa zgodnie ze swoją nazwą stała się kulturą całego świata. Docierała do jego najodleglejszych zakątków stając się jednym z czynników pojęcia globalizacji. Każde następne dziesięciolecie drugiej połowy XX wieku przynosiło coraz to nowsze gatunki filmów oraz udoskonalenia w dziedzinie efektów specjalnych. W okresie powojennym stworzono wiele filmów o tematyce wojennej i westernów. W latach sześćdziesiątych brytyjski reżyser Alfred Hitchcock stworzył nową technikę filmową nazywaną suspensem, która polegała na chwilowym zawieszeniu akcji lub jej nagłym zwrocie w nieoczekiwanym kierunku. Lata siedemdziesiąte były epoką filmów katastroficznych i fantastycznych zapowiadającą dominację efektów specjalnych w kinematografii.

Osobną kartę w dziejach kina stanowi cieszący się wielką popularnością film muzyczny (West Side, Hair, Chicago).

Młodsza siostra kina, telewizja zaczęła się prężnie rozwijać po II wojnie światowej. W 1950 roku pojawiły się pierwsze programy nadawane techniką barwną, co spowodowało zwiększenie zainteresowania tą formą przekazu informacji. Największy przełom nastąpił gdy w latach sześćdziesiątych rozpoczęto emitowanie programów telewizji satelitarnej. Telewizja docierała do milionów odbiorców, stała się potężnym środkiem przekazu, o który zaczęli zabiegać również politycy w tym głowy państw.

Zmieniło się także oblicze teatru. W latach pięćdziesiątych pojawił się teatr absurdu, w którym eksperymentalne spektakle miały na celu oddanie egzystencjalistycznego poczucia absurdalności świata. Wybitnymi dramaturgami tego kierunku byli między innymi Samuel Beckett (Czekając na Godota) oraz Eugene Ionesco (Łysa śpiewaczka).

W latach pięćdziesiątych rozpoczęła się w kulturze masowej epoka rock and rolla zrodzonego w Stanach Zjednoczonych z połączenia bluesa i country. Za prekursorów nowego rodzaju muzyki uważani są Elvis Presley i Chuck Berry, którzy rozpoczęli pochod plejady gwiazd muzyki młodzieżowej. Do największych gwiazd rocka wszech czasów zalicza się między innymi takie zespoły jak : The Beatles, Pink Floyd, The Rolling Stones, Led Zeppelin i The Police. W rozpowszechnieniu muzyki rockowej dużą rolę odegrały rozgłośnie radiowe, które tworzyły listy przebojów i organizowały plebiscyty na najlepsze piosenki. Lata osiemdziesiąte przyniosły wyraźną zmianę estetyki w muzyce młodzieżowej. Rozpowszechniła się wówczas muzyka punk rockowa związana z subkulturą punk. Do najpopularniejszych grup muzycznych zaliczyć można: Sex Pistols, The Exploited, GBH, Dead Kennedys. W muzyce klasycznej natomiast za najsłynniejszych kompozytorów drugiej połowy XX wieku uznaje się Igora Strawińskiego i Henryka Mikołaja Góreckiego. Międzynarodową sławę zyskali polscy kompozytorzy: Krzysztof Penderecki, Wojciech Kilar, Grażyna Bacewicz i Witold Lutosławski.

W filozofii okresu powojennego kontynuowano kierunki ukształtowane w pierwszej połowie wieku, spośród których dominującą rolę odgrywał strukturalizm. Strukturaliści definiowali strukturę jako rzeczywistość symboliczną wcześniejszą od podziału na to, co realne i wyobrażalne oraz zakładali, że jej poznanie pozwoli określić warunki powstawania idei. Przyjęty przez strukturalistów uniwersalizm i bezczasowość poddał krytyce Michael Foucault zaliczany do poststrukturalistów. Dominującym kierunkiem filozofii w tym czasie pozostawał egzystencjalizm. Jednym z jego najwybitniejszych przedstawicieli był Jean Paul Sartre. W swoich dziełach (Młodość, Mur) przedstawił wizję świata, w której zasadniczym odczuciem jednostki zderzającej się z rzeczywistością jest niesmak wobec

istnienia. Sartre stworzył humanistyczną moralność, której główne pojęcia to zaangażowanie i odpowiedzialność.

W literaturze powojennej dominującym gatunkiem pozostawała powieść, poruszająca sprawy związane z egzystencją człowieka w różnych często ekstremalnych sytuacjach. Literatura po 1945 roku bardzo często powracała do tematu wojny, dokonując obrachunku nie tylko z wydarzeniami historycznymi, ale także ludzkimi zachowaniami.

Wielu pisarzy dwudziestowiecznych w swoich dziełach eksperymentowało z ogólnie przyjętymi zasadami literackimi. Argentyński pisarz Julio Cortazar w powieści *Gra w klasy* zburzył tradycyjną relację między narratorem a czytelnikiem, nakazując temu ostatniemu kluczenie po rozdziałach według ustalonej wcześniej zasady. Innym przedstawicielem literatury iberoamerykańskiej, posługującym się w swoich dziełach tzw. realizmem magicznym jest Gabriel Garcia Marquez. W jego powieści *Sto lat samotności* opisującej dzieje rodu Buendíów, współistnieją obok siebie realizm i fantastyka.

Rosnącą popularnością cieszyły się w drugiej połowie XX wieku dzieła z zakresu fantastyki. Do klasyki literatury przeszły dzieła George Orwella (*Folwark zwierzęcy*, Rok 1984) klasyfikowane jako klasyczne antyutopie, ukazujące ekstremalne odmiany totalitaryzmów wprowadzonych jakoby dla dobra społeczeństw.

Tragiczne wydarzenia II wojny światowej jeszcze przez wiele lat po jej zakończeniu odciskały swoje piętno na sztuce. Tematy związane z przeżyciami wojennymi i cierpieniem często pojawiały się w twórczości malarskiej i rzeźbiarskiej, stanowiąc pretekst do rozważań etycznych i filozoficznych. W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych w sztuce nastąpiły radykalne zmiany. Artyści zaczęli szeroko wykorzystywać w swoich dziełach różnego rodzaju przedmioty, łącznie z traktowaniem własnego ciała jako części kompozycji. Pojawiły się dzieła inspirowane codzienną rzeczywistością, banalnymi czynnościami, jak choćby robieniem zakupów czy oglądaniem telewizji, często nawiązujące w stylistyce do komiksów. Najśłynniejszym przedstawicielem nurtu nazywanego pop-artem był amerykański artysta słowackiego pochodzenia Andy Warhol.

Od lat sześćdziesiątych do dziewięćdziesiątych nastąpiło w sztuce nawarstwienie się różnych nurtów artystycznych. Sztuka stała się interdyscyplinarna, otwarta na wszelkie nowości. Od lat siedemdziesiątych popularną formą ekspresji stało się graffiti. Pozostawiane na murach tzw. tagi czyli podpisy wkrótce przekształciły się w świadomie tworzone dzieła wystawiane w galeriach. Powszechne stało się również łączenie działalności artystycznej z reklamą czy światem mody. Podobnie jak malarstwo, również rzeźba przeszła w ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat swoistą ewolucję. Występowała jako samodzielne dzieło, była włączana do większych, przestrzennych kompozycji, wykorzystywana w instalacjach.

Jednym z największych rzeźbiarzy XX wieku był brytyjski artysta Henry Moore. Zawsze w swoich dziełach wychodził od obserwacji natury. Następnie przekształcał model, usuwając wszelkie zbędne elementy. Efektem końcowym była abstrakcyjna, opływowa forma o gładkich powierzchniach, niekiedy daleka od wyjściowego modelu.

Temat: Polityka zagraniczna Polski w II poł. lat 90

Na dzisiejszej lekcji omówimy kierunki polskiej polityki w 2 połowie lat 90 XX wieku.

Polska utrzymywała dobre stosunki gospodarcze i dyplomatyczne z państwami Unii Europejskiej, Grupy Wyszehradzkiej oraz próbowano normować stosunki z krajami sąsiadującymi na wschodzie. Szczególnie widoczne było polsko - ukraińskie „ocieplenie”.

21 maja 1997 r. prezydenci Polski i Ukrainy Aleksander Kwaśniewski i Leonid Kuczma podpisali

oświadczenie o porozumieniu i pojednaniu zawierające odniesienie do pełnej konfliktów wzajemnej przeszłości i deklarację woli przyszłej współpracy. Chłodne były stosunki z Rosją determinowane w dużym stopniu negacją polskich aspiracji prozachodnich.

Najważniejsze pozostawały kwestie akcesji do Unii Europejskiej i Nato. Postęp w tej drugiej kwestii warunkowany był polityką wewnętrzną. Przyjęte jeszcze w 1996 roku ustawy o cywilnej kontroli nad armią oraz strukturze Ministerstwa Obrony Narodowej, a także reorganizacja struktury sił zbrojonych pod kątem przyszłej współpracy z paktem północnoatlantyckim i działania dyplomatyczne spowodowały, że w lipcu 1997 roku po spotkaniu przywódców państw Nato w Madrycie Polska została zaproszona do negocjacji w sprawie członkostwa. 10 lipca gościł w Warszawie prezydent Stanów Zjednoczonych Bill Clinton potwierdzając to zaproszenie.

Międzynarodowa dobra ocena polskiej polityki gospodarczej a zwłaszcza prorynkowych reform umożliwiła przyjęcie naszego kraju do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) - organizacji skupiającej wysoko rozwinięte kraje świata i koordynującej pomoc dla krajów rozwijających się - co nastąpiło 12 lipca 1996 roku.

Ostatecznie Polska została przyjęta do Nato 12 marca 1999 r. podczas uroczystości w amerykańskim miasteczku Independence.

Oznaczało to zakończenie długo trwającego procesu i w praktyce uzyskanie realnych gwarancji bezpieczeństwa zewnętrznego.

Zadanie domowe

Scharakteryzuj najważniejsze osiągnięcia polskiej polityki zagranicznej w lat 90 XX wieku.